

kvi njeni lastni otroci, zbegani odpadniki duhovniki in premnogi drugi sprideni verniki delajo, kliče Bog v svoje kraljestvo najblažje duše izmed drugovercev. Spolnujejo se spridenim katoličanom besede Gospodove, ki jih je judom rekel, da jim bode kraljestvo božje vzeto in dano drugim, ki bodo rodili sadu.

Poglejmo še na drugo plat! V Bonu na Nemškem imeli so odpadniki zastareli katoličani pod predsedništvom Döllingerja shod, katerega so se udeležili tudi nekteri protestantje, ruski razkolniki in angleški krivoverci. Hoteli so pod en klobuk spraviti vse krivoverce in skovati vero, ki bi bila vsem prav, to je: ki bi zmote vseh povzela. V resnici se je pa pokazalo, da so le v tem edini, da rimskega papeža, ki je podloga prave verske edinosti, ne spoznajo. Popustivši skalo edinosti zabredli so ti napihnjeni „učenjaki“ v najhujše verske zmote, zatajivši vse one svete resnice, katerim krivoverci ugovarjajo. — Taka edinost in pa zrnje v raztrganih žakljih — je vse eno. Radovedni smo le, koga da si bodo ti zbeganci za verskega poglavarja postavili: angleško kraljico ali prusko-nemškega cesarja ali pa ruskega cesarja?

List iz Švicarskega nam tudi poveda lepih reči o teh zastarelih katoličanih in novih luteranih. Imeli so shod v Olten-u, da si vpravljajo svoje cerkvene zadeve. Navzoč je bil tudi zastarelih katoličanov škof, Reinkens. Revež je moral poslušati, kako da so se prepirali o tem, ali je sploh škofa treba ali ne. Slednjič so sklenili, da ga zamore sinoda (njih cerkv. zbor) z dvema tretjinama glasov odpraviti, ako jim ni všeč.

Reinkens je z oljem vribal 3 bogoslovce, 2 Francoza in 1 Švicarja, ter jih postavil za pastirje, ki pa ne najdejo ovčic, ako si jih sami doma ne spodredijo. Kar je v deželi dozdej takih pastirjev, so ali odpadli duhovniki ali pa sprideni švicarski bogoslovci, katere Reinkens „ordinira“ in razpostavlja. — Pred kakimi 14 dnevi je sodnija v Pruntrutu enega taci pastirjev, namreč župnika Naudota v Charmoille, ki je ukradel in odpeljal mladoletno hčer nekega staro-katoliškega, cerkvenega odbornika, obsodila na 3 mesece zapor in k platežu 600 frankov odškodnine starišem 19letne hčeri. Obsojenca ni hotel noben advokat zagovarjati, zagovarjal se je sam, pa tako, da je razkril vso grdoboto teh „državnih“ duhovnikov. Vsi so oženjeni — je rekel; kateri pa niso, živé v divjem zakonu; z večine se skrivajo pod krive imena! — Ob koncu je pa Naudot vpričo liberalnih sodnikov javno preklical vse svoje zmote in pohujšanja, izrekel svojo povrnitev v sv. kat. cerkev ter se popolnoma podvrigel sodbi nezmotljivega poglavarja rimsko-kat. cerkve, kar je sodnike in vse zastarele odpadnike grozno osupnilo. — Tako je le izveržek švicarsko-francozkih odpadnikov, ki se šemajo kot „pastirji“ nove cerkve.

Ljudstvo kat. zaničuje te zapeljivce. Ko je vlada v pokrajini Juraški skicala verne in zveste katoličane, katerih je tam kakih 70.000 duš, da bi si izvolili takih „državnih“ duhovskih pokvek za pastirje, ker so jim pravi dušni pastirji pregnani ali zaprti, ni prišel v največ srenjah nobeden kat. mož volit, v drugih pa le kaci 100 volilcev, in ti so bili liberalni delavci ali pa tujei. — V Juraški pokrajini je toraj le nekoliko „državnih“ duhovnikov, pa ne ene „državne“ cerkvene srenje, ali črede. Zvesti katoličani bodo skušali novih svobodnih srenj napraviti.

Novo in prvo kat. vseučilišče se bode v Kenfington-u na Angleškem ta mesec pričelo.

Umrli je na Českem preč. kraljevograški škof žl. Hanl dné 7. okt. v 92. letu svojega življenja.

Gospodarske stvari.

Narodno-gospodarske reči.

Male hranilnice.

Vsak čas ima svojih napak in svojih potreb. Doba, v kateri živimo, je doba lahkoživosti, zapravljalivosti, kakor kažejo žalostne skušnje skoro povsod. Zapravljalivosti sestra pa je revšina, iz katere se rodi beraštvo, tatinstvo, vlačuganje in druge spake, ki pokončavajo narode. Če dalje bolj zginjajo pri nas Slovenci s kmetij, tujei jih zasedajo. V taci okoliščinah treba je izrednih pomočkov, da se ljudstvo vabi k varčnosti in zmernosti. V ta namen služijo na kmetih „male hranilnice“, ki se lahko povsod ustanovijo, ako se le najde par poštenjakov, ki stvar v roke vzamejo. V tej reči nam je silno ustregel g. Wilhelm, ki je to stvar v „St. Ldbte.“ sprožil. V dolžnost si štejem, da izvrstni spis Slovincem v resen preudarek podamo. Glasi se tako le:

K najvažnejšim in dobrotljivejšim napravam naše dobe se smejo po vsi pravici prištevati male hranilnice, po katerih je vsakemu, posebno pa manj premožnemu, mogoče, svoje prihranke koristno naložiti in o vsakem času, kdaj jih potrebuje, vzdigniti. Male hranilnice te prihranke nabirajo in posojajo na posestva, vrednostne papire itd. in na druga dosti zanesljiva podvzetja ter priskrbujejo obrtniji denarja, ki bi sicer mrtev in brez haska po škrinjah zaprt ležal. Vsakdo tedaj lahko razume, zakaj da so se hranilnice od časa svojega početka v drugi polovici prejšnjega stoletja, posebno pa v zadnjem času, tako obilno pomnožile in povzdignile. Iz spisa: „Avstrijske hranilnice“, katerega je dala dunajska hranilnica lansko leto na svitlo, pozvedamo, da je v našem cesarstvu brez Oggerskega vseh vkup 211 hranilnic z vloženim kapitalom od 341 milijonov in 135.125 gld. Med hranilnicami jih je 32 na

Štajerskem bilo, v katerih je 41 milj. 273.266 gld. vloženih. [Sploh zavzema naša štajerska domovina v ti sestavi prav častno mesto; njena najstarejša hranilnica, ktero so 25. maja 1825 v Gradcu odprli pod imenom „štajerska hranilnica“, je bila šesta teh koristnih naprav, in zneske pri njej vloženega denarja presegajo le samo dunajska in praška hranilnica. Če pa število hranilnic s številom prebivalstva primerimo, gre štajerski deželi prvo mesto med vsemi deželami našega cesarstva, ker že na 35.353 glav jedna hranilnica pride.

Te številke so iz leta 1871, od katerega časa pa se je število hranilnic in pa tudi vložnine pomnožilo. Koncem leta 1873 se je število hranilnic na 259 povzdignilo in vložnine na 482 milijonov in 760.000 gld. povišale. S tem so dosegle višino, kakoršno le število angleških hranilnic presega. Ta višina poprečnih vložnin posamesnih vložnikov je sedaj v Avstriji viša od vseh drugih dežel, kajti vložnine je toliko, da spada poprek na vsakega vložnika blizu 400 gld. „Štajerska hranilnica“ je imela koncem leta 1873 vloženega denarja vsega vkup 19 milijonov in 918.662 gld. proti 13 milijonom 263.107 gld. v letu 1871; pri srenjski hranilnici v Gradcu se je vložnina od 5 milj. in 955.496 gld. v letu 1871 povišala koncem lanskega leta na 7 milj. in 823.941 gld.

Pa kljub temu velikanskemu vspehu se dajo naše hranilnice še raznovrstno popolniti in posebno povdarjamo, da je želeli, naj bi se priklaga vlaganja kolikor mogoče polajšala in bi se celó mali zneski prejemali. Večina hranilnic, kolikor je saj nam znano, ne sprejema manjših vložnin od 1 gld. ali 50 kr., le Mikolovska na Moravskem sprejema tudi po 10 kr. Če se pa tudi taki nizki zneski sprejemajo, postane korist hranilnic še le prav občna, posebno če hranilnica ne čaka, da tisti, ki boče hranjevali, dolgo pot do nje naredi, ampak da mu nasproti pride in mu tako stvar zljajša. To se pa more zgoditi, ako se nabiralnice ali nabiralni kraji napravijo. Izvrstno napravo, kar se tega tiče, imajo na Anglaškem. Tam sprejema vsak poštni urad pod državnim poročtvom vložnine v hranilnice in izplačuje na pobotnice vložnikov brez ozira, ali se je vložnina pri ravno tem poštnem uradu vložila ali pri katerem drugem. Takih poštnih hranilnic je bilo leta 1871 nič manj kakor 4335, in pri njih se je nad 170 milijonov gld. vložilo, poleg 489 navadnih hranilnic, pri katerih je vložen denar število 388 milijonov gld. presegel. Pred nekaterimi leti se je tudi pri nas zelo govorilo o napravi takih poštnih hranilnic, ali ostalo je pri besedah o njih koristi po časnikih, in kakor se zdi tudi takratnega ministra kupčije načrt se ni izpeljal, menda zato, ker je bil federalistični minister Schaffle stvar sprožil. Na Virtemberškem so krajna ali mala hranilna društva ustanovili, ki so v kratkem času svojega obstanka prav srečen uspeh dosegli. V okraju Ehingskem,

ki šteje 25.000 prebivalcev, so se po vseh srenjah taka hranilna društva ustanovila, ki so v prvem polletju po svoji ustanovitvi od 1. jan. do 30. jun. t. l. že 5664 gld. vloženega denarja skazovala, ki bi brez teh društev javalne v hranilnice bil pritekel. Ta društva stojé s hranilnico celega okraja v zvezi in razpošiljajo nabiralcev, ki na mesec vsaj jedenkrat pri vsaki hiši poprašajo in vložke od 10 kr. do 1 gld. sprejemajo. Viši zneski od 1 gold. se morajo blagajniku hranilničnemu, ki je od društva za to postavljen, odrajtovati. Vložniki dobijo za vsako storjeno vložnino jedno ali več mark, ki so od okrajne hranilnice podpisane in v dokaz svoje pristnosti in veljavnosti s pečatom dotične hranilnice potrjene. Te marke se morajo potem v markino knjižico, ktera se vložnikom zastoj daje, prilepiti, kar za začasno pobotnico velja. Nabira vsakega meseca se brž hranilnici odrajta, pri nji na ime krajnega hranilnega društva vpiše in od prvega dneva bližnjega meseca tekó obresti. S 1. januarjem vsakega leta zračuni hranilnica obresti, ki na celo hranilno društvo kakega kraja spadajo in jih potem blagajniku društvenemu odrajta. Ta pa vse markne knjižice, ki so v rokah vložnikov, zbere in prenese po markah skazane vložnine v drugo knjigo, „računska knjiga“ imenovano, v kateri se tudi večje, neposredno pri krajnem blagajniku narejene vložnine vknjižujejo. Na podlagi zapisanih vložnin v računski knjigi ze zračuni znesek obresti, ki gre posamesnim vložnikom in ki ga je hranilnica krajnemu društvu izplačala, kateri se ali brž izplača ali pa dalje na novo naloži. Vložnine, ktere so se pri krajnem blagajniku neposredno naredile in tiste v računski knjigi se morejo vsaki čas ali deloma ali cele pri hranilnici vzdigniti, pri kateri priliki se mali znesek za nabiralne stroške odtegne.

Kakor se iz tega popisa vidi, imajo krajna hranilna društva namen, da se po njih vlaganje, kolikor mogoče, polajša. Tako se marsiktera desetica in v daljnem času marsikteri goldinar, ki bi se bil za domišljene potrebe ali v krēmi po nepotrebnem potrošil, hrani, in marsikdo, kteremu je pot v hranilnico predolga in presitna, se varčnosti privadi.

Ravno pri nas, v ljubi Sloveniji, kjer ljudstvo lahkoživno in lahko miselno tako malo na varčnost misli, vsaj dosti manj, kakor po drugod, in kjer jih tisoč in tisoč v nesrečno loterijo stavi, kar se res nikdar ne more dosti glasno grajati, ter živo želeli in zahtevati, da država loterijo vendar enkrat odpravi, se nam zdi neobhodno potrebno, da se misli na naprave, po kterih bi se vlaganje v hranilnice kolikor le mogoče polajšalo. Krajna društva, kakoršna so v Virtemberškem, bi mogla marsikteri goldinar, ki se sicer lahko miselno in lahko verovno zaigra ali zapije, kot zaželeno pomoč v sili ljudem prihraniti in pijančevanje odvracati.

Do vseh prijateljev našega ljudstva posebno po deželi se toraj obračamo s prošnjo: naj te naše besede preudarijo in o tem premišlujejo, kako da bi se krajna hranilna društva v življenje spraviti dala.

Zakožni črv ali kukec je napravil strašno škodo v Šumavi (velikih gozdih na Českem). Pokončal je nad 181.000 plugov hoste in nad 1 milijon sežnjev lesa. Rešiti polovico še ostalih gozdov dela kakih 8400 ljudi, ki požigajo okuženi les in nastavljajo drevesa, v ktere se požrešni mrčes lovi. Želeti je prav hude zime, da se zalega v mešičkih pokonča. Les bo prav dober kup, škoda le, da železnica Pelzensko-Klatovska še gotova ni.

Spričevala prodajalcem sadja. Od neke strani se nam piše, kako dobro da bi bilo, ko bi vsak, ki v jeseni sadja in grozdja na prodaj nosi, od srenje spričevalo imeti moral, ker jih mnogo take reči prodava, ki nič svojega nemajo in tudi kupiti ne morejo, toraj jih le kradejo. — S tem se celó strinjamo ter prosimo srenjske zastope, naj stvar resno preudarijo.

Štajerski dež. zbor.

IX. Seja 1. okt. Nujne vprašanja do vlade v znamenje, da je silnih potreb v deželi. Izvrstni kmetski zastopnik Bärnfeind, ki je sam kmetovalec, oglasi vprašanje zastran prekratkega obroka (6 tjednov) za reklamacije proti tarifu zemljišnega davka. Razvijal je stvar kaj dobro v prihodnji seji. Posl. Žnidržič vpraša vlado, ali bi ne kazalo v Brežicah postaviti okr. zdravnika, ker je celjskemu okr. zdravniku vendar predaljš in dostikrat, posebno ob kužnih boleznih, pretežko hoditi po brežkem okraju k bolnikom, in ker se ima na breški okraj, ki je na meji 3 dežel, v zdravstvenem pogledu poseben ozir jemati, kar je dolžnost vladi.

Posl. Herman razvija svoje vprašanje do vlade zastran zagrajenja Drave od Ptuja do Bukovec ter popisuje veliko škodo, ki jo neredni tek Dravin na zemljiščih dela. Letošnje povodnje so zopet 5—6 sežnjev rodovite zemlje na spodjednem pobrežji in zagraje, ki so se z velikimi stroški napravile, na mnogih krajih odnesle. V nekterih srenjah so celó že hiše v nevarnosti, ako se ji brž v okom ne pride. G. Herman toraj želi, da vlada reguliranje Drave od Ptuja do Bukovec pospeši in brž ko mogoče dožene, do tčas pa skrbi, da se zagraje brž napravijo ter pokončevanje Dravino ustavi. — Odgovori se odložijo na prihodnje seje.

Grof d'Avernas predlaga, da se okr. prvosedniki pooblasté v zadevah, ki delajo stroškov, proti poznejši privolitvi okr. zastopa, z denarji prosto razpolagati, če so namreč zadeve tako nujne,

da se do najbližje seje okr. zastopa odlagati ne dajo. Se sprejme in odboru v pretres izroči. Dovolí se več postavkov letnega proračuna: Za Slatino 73.230 gld. upravnih stroškov; ker je pa prihodek preračunjen za 141.970 gld., ostane čistega zneska 68.740 gld. — Za oznanila v listih se dovoli 400 gld., od katerih pa domači list „Gospodar“ gotovo ne krajcarja ne dobi, kakor v prejšnjih letih ne. Tujec dr. Schiller, topliški direktor, ljubi tujo robo! — Za Dobrnske toplice dovoli se 12.137 gld., dohodki so preračunani za 29.200 gld., torej ostane dobička za 17.063 gld. — Za toplice v Tobelbadu doplača dežela 578 gld.; sklone se zopet, prodati jih, ako le mogoče. — Za odgon potepuhov se dovoli vrh dobitka za 8000 gld. iz dež. blagajnice še 15.000 gld. ter se sprejme odborov sklep, vsled kterega se dež. odboru naroča, naj se pogodi z ogersko vlado, da sprejema iz Štajerskega odgane cigane in povrača deželi stroške za odganjanje. —

Postavek za žandarmerijo 18.000 gld. se dovoli, pa vname tudi nekoliko želj. Odbor je predlagal, da se gledé vedno večje nevarnosti zoper življenje in imetek dež. odbor napoti, da vlado k pomnoženju žandarmerije pripravi. — Hammer-Purgstall dostavi, naj bi se na toliko pomnožila, da bi v vsakej fari bili žandarji postavljeni, ktere pokliče, če treba, župan na pomoč. — Žnidržič to priporoča dostavlja, da bi za vsako faro eden žandarm zadostoval. G. deželni predsednik pa razloži, da so to sicer lepe, pa neizvedljive želje. Vlada — pravi — želi itak, da se žandarmerija pomnoži, toda kje dobiti dovolj mož za to? Razpostavljenju posameznih žandarmov nasprotujejo veliki napotki, vsa vojaška sistema itd. — Po našem živem prepričanju bi se stroški pomnožene žandarmerije celó lahko prihranili, ako bi se politične gosposke in srenje modro vravnale, kakor je ravno dež. zbor v resoluciji vladi nasvetoval.

Za spremno (Vorspann) dovoli se 10.000 fl.; za preskrbljevanje posiljencev 19.650 gld., po odbitih prihodkih za 4077 gld. iz dež. blagajnice 15.573 gld., za upravo v posilnicah k dohodkom za 17.940 gld. iz dež. blagajnice še 8626 gld.

Seidl s tovariši predlaga, da se v smislu §. 6. postave o vravnanju zemljišnega davka običana predloga, po kterej se imajo določiti dačni odpustki ob nezgodah, vlada naprosi, da naj brž ko mogoče omenjeno predlogo državnemu zboru v sklepanje predloži.

Prvosednik prebere vladni dopis, vsled kterega se zboru naroča, da se naj z delovanjem podviza, ker bode 20. okt. konec zborovanja.

X. Seja 3. okt. Poslanec Bärnfeind razvija in podpira svoje vprašanje do vlade, ali bi se ne dal podaljšati obrok za reklamacije proti cenilnemu tarifu za vravnanje zemljišnega davka. Po §. 37. postave od dné 24. maja 1874